

Наказом МОН України від 10.10.2022 р. №894 видання включено до **категорії «Б»** за спеціальностями:
051 – економіка; 072 – фінанси, банківська справа та страхування; 073 – менеджмент;
076 – підприємництво, торгівля та біржова діяльність; 292 – міжнародні економічні відносини

DOI 10.56197/2786-5827/2023-2-2-4

УДК 33.338.1

Тарасенко Артур Борисович,
здобувач ступеню доктора філософії (Phd),
Приватний вищий навчальний заклад “Європейський університет”,
бульвар академіка Вернадського, 16 В, м. Київ, 03115, Україна
email: art53to@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-4924-9849

Tarasenko Artur,
Post-graduate student,
P.H.E.U. “European University”,
Akademika Vernadskyi Blvd, 16 V, Kyiv, Ukraine 03115,
email: art53to@gmail.com
ORCID ID: 0009-0001-4924-9849

ІНФЛЯЦІЯ ЯК МІРА ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ УКРАЇНИ ПІД ЧАС РОСІЙСЬКОГО ВТОРГНЕННЯ

INFLATION AS A MEASURE OF ECONOMIC RESILIENCE IN UKRAINE DURING THE RUSSIAN INVASION

Вступ. Повномасштабне вторгнення рф в Україну у 2022 році спричинило безпрецедентний вплив на економіку країни, в результаті чого були вжиті різноманітні заходи для пом'якшення наслідків конфлікту для фінансової системи. Під час цієї кризи Національний банк України (НБУ), відповідальний за проведення грошово-кредитної політики в країні, відіграє ключову роль в управлінні інфляцією та підтримці економічної стабільності. Оскільки інфляція є критичним показником економічної стабільності України, вона набула нового значення в контексті вторгнення. Таким чином особливо важливо проаналізувати взаємозв'язок між інфляцією та різними економічними показниками в новій українській трагічній реальності, а також заходами, запровадженими для управління інфляцією та підтримки економічної стабільності.

Матеріали та методи. Інформаційну базу дослідження склали офіційні аналітичні матеріали НБУ, наукові статті вчених та аналітика отримана через Інтернет ресурси. У статті використані декілька методів дослідження: узагальнення, аналізу та синтезу. Узагальнення використано для визначення інфляції як критичного економічного показника, на який вплинуло вторгнення. Аналіз використовується для дослідження факторів, які сприяли зростанню інфляції та економічної нестабільності, а також для вивчення політичних заходів, які були вжиті для їх пом'якшення. Завдяки синтезу було об'єднано результати дослідження та пропозиції потенційних дій, які можуть сприяти поліпшенню економічної ситуації.

Результати і обговорення. Війна в Україні має руйнівний вплив на економіку та життя українців. Показник інфляції, який є важливим відображенням економічного стану країни суттєво зріс через війну. Національний банк України був змушений внести суттєві зміни у свою грошово-кредитну політику, зокрема зафіксувати обмінний курс гривні до іноземних валют. Основною монетарною операцією банку зараз є валютні інтервенції. Війна, що триває призвела до надзвичайно серйозної шкоди інфраструктурі України; зменшення виробничого потенціалу країни; збільшення безробіття, дефіциту товарів і скорочення експорту. Війна також порушила транспортну інфраструктуру, як результат – збільшення транспортних витрат і збої у ланцюгах поставок. Усе це створює надзвичайний інфляційний тиск.

Для подолання економічних викликів, з якими стикається Україна, важливо зосередитися на зменшенні залежності країни від імпорту та залученні додаткового капіталу. Розвиток вітчизняної економіки, підтримка малого та середнього бізнесу допоможуть створити значну кількість робочих місць, зменшити безробіття та збільшити витрати з боку населення. Водночас зусилля щодо боротьби з корупцією та покращення верховенства права зможуть допомогти продовжувати курс на відновлення довіри суспільства та залучити іноземні інвестиції. Усі ці дії суттєво сприятимуть підтримці економіки в нинішні часи серйозних випробувань.

Висновок. Війна стала суттєвим випробуванням для країни та кожного окремого українця. Деструктивний вплив на економіку країни, спричинив сплеск інфляції. Незважаючи на виклики, Україна має можливості відновити, а в подальшому розвинути більш стійку економіку, зосередившись на ключових проблемах, що дозволить закласти фундамент для майбутніх надбань.

Ключові слова: інфляція, Україна, економіка, вторгнення, стабільність, Національний банк України.

Introduction. Russia's full-scale military invasion of Ukraine in 2022 caused an unprecedented impact on the country's economy, resulting in a variety of measures to mitigate the effects of the conflict on the financial system. During this crisis, the National Bank of Ukraine (NBU), responsible for conducting monetary policy in the country, plays a key role in managing inflation and maintaining economic stability. Since inflation is a critical indicator of Ukraine's economic stability, it took on new meaning in the context of the invasion. Thus, it is particularly important to analyze the relationship between inflation and various economic indicators in the new Ukrainian tragic reality, as well as the measures introduced to manage inflation and maintain economic stability.

Materials and methods. The information base of the research was made up of official analytical materials of the NBU, scientific articles of scientists, and analytics obtained through Internet resources. Several research methods are used in the article: generalization, analysis and synthesis. The generalization was used to identify inflation as a critical economic indicator affected by the invasion. The analysis is used to examine the factors that have contributed to the growth of inflation and economic instability, and to examine the policy measures that have been taken to mitigate them. Thanks to the synthesis, the research results and proposals for potential actions that can contribute to the improvement of the economic situation were combined.

Results and discussion. The war in Ukraine in 2022 have a devastating effect on the economy and the lives of Ukrainians. The inflation rate, which is an important reflection of the country's economic condition, increased significantly because of the war. The National Bank of Ukraine was forced to make significant changes to its monetary policy, in particular to fix the exchange rate of the hryvnia to foreign currencies. The main monetary operation of the bank is now currency interventions. The ongoing war has caused extremely serious damage to Ukraine's infrastructure; reduction of the country's production potential; increase in unemployment, shortage of goods and reduction in exports. The war also disrupted transportation infrastructure, resulting in increased transportation costs and disruptions in supply chains. All this creates extreme inflationary pressure.

To overcome the economic challenges facing Ukraine, it is important to focus on reducing the country's dependence on imports and attracting additional capital. Development of the domestic economy, support of small and medium-sized businesses will help create a significant number of jobs, reduce unemployment and increase spending by the population. At the same time, efforts to fight corruption and improve the rule of law can help continue the course to restore public trust and attract foreign investment. All these actions will significantly contribute to the support of the economy in the current times of serious challenges.

Conclusion. The war became a significant test for the country and every individual Ukrainian. Destructive impact on the country's economy, caused a spike in inflation. Despite the challenges, Ukraine has opportunities to rebuild and, in the future, develop a more sustainable economy by focusing on key issues that will lay the foundation for future gains.

Keywords: inflation, Ukraine, economy, invasion, stability, National Bank of Ukraine.

JEL Classification: E4, E5, E6

Вступ. Широкомасштабне вторгнення РФ в Україну в 2022 році має руйнівний вплив на економіку країни, змушуючи різні органи державного управління з усіх сил намагатися пом'якшити наслідки конфлікту для фінансової системи. Національний банк України, який відповідає за проведення грошово-кредитної політики в країні відіграє вирішальну роль у управлінні інфляцією та підтримці економічної стабільності під час даної кризи. Завдяки своїй політиці НБУ робить усе можливе для збереження фінансової системи країни та забезпечення її стійкості перед усіма можливими труднощами.

Серед багатьох показників економічної стабільності, на які вплинуло вторгнення, інфляція стала особливо критичним показником економічної стійкості України. Останніми роками інфляція була постійною проблемою для української економіки, але її роль як міри економічної стійкості набула нового значення в контексті російського вторгнення. Таким чином надзвичайно важливим є дослідження взаємозв'язку між інфляцією та іншими економічними показниками, а також аналіз політичних заходів, які були запроваджені для управління інфляцією та підтримки економічної стабільності перед лихом.

Мета статті полягає в комплексному дослідженні впливу російського вторгнення на українську економіку, з суттєвим акцентом на виклики, з якими стикається Національний банк України в управлінні інфляцією та підтримці економічної стабільності. Через детальний аналіз факторів, які сприяли зростанню інфляції та економічної нестабільності, проаналізувати вже впроваджені рішення та знайти додаткові, потенційні дії, які можуть сприяти економічному відновленню стабільності, що можуть бути особливо важливими в період після вторгнення. Зрештою, стаття має надати глибокий аналіз складного взаємозв'язку між інфляцією та економічною стабільністю в Україні під час вторгнення, який може бути використаний різними учасниками ринку для більш поглибленого розуміння ситуації в країні, що може їм дозволити приймати обґрунтовані рішення.

Результати і обговорення. Інфляція є надзвичайно важливим економічним показником, який впливає на різні аспекти економіки, включаючи процентні ставки, інвестиційні рішення, споживчі витрати, міжнародну торгівлю. Поняття інфляції та всіх пов'язаних елементів завжди привертало значну увагу аналітиків і дослідників у всьому світі. Оскільки економісти прагнуть до стабільності та сталого зростання, розуміння динаміки інфляції та дослідження ефективних стратегій її контролю стали першочерговими задачами для науковців із усього світу. Таким чином поняття інфляції досліджувалося такими науковцями як: Олів'є Бланшар, Еудженіо Черутті, Лоуренс Саммерс (Blanchard, 2015), Джозеф Е. Стігліц, Айра Регмі (Stiglitz, 2022), Хав'єр Андрес, Ігнасіо Ернандо (Andrés, 1997), Джузеппе Ніколетті (Nicoletti, 1998), Найджел Пейн, Ізабель Коске та Марте Соллі (Pain, 2008); також особливе місце займають праці пов'язані безпосередньо з інфляційним таргетуванням Фредеріка С. Мішкіна (Mishkin, 2000) та його спільні роботи з іншими вченими: Бен С. Бернанке, (Bernanke, 1997), Клаус Шмідт-Геббель (Mishkin, 2006). В Україні

питання інфляції, після переходу до режиму таргетування інфляції постало надзвичайно гостро. Особливо плідно ним займалися дослідники Національного банку України: А. Вдовиченко (Vdovychenko, 2018), О. Жолудь, В. Лепушинський, С. Ніколайчук (Zholud, 2019), Н. Шаповаленко (Sharovalenko, 2021). Після широкомасштабного вторгнення дане питання з різних кутів розгляну В. Юрчишин (Юрчишин, 2022).

Інфляція являє собою зростання цін в економіці, що призводить до зниження вартості грошей. Така ситуація часто є результатом надто великої кількості доступних грошей в економіці.¹ Стримуючи інфляцію, уряд працює над створенням стабільної та процвітаючої економіки, яка принесе користь усім.

Розуміння впливу інфляції на економіку під час війни є неможливим без аналізу загальних причин виникнення інфляції. Таким чином необхідно виокремити наступні причини виникнення інфляції:²

Інфляція попиту (demand-pull). Інфляція попиту – це тип інфляції, який виникає, коли попит на товари та послуги в економіці зростає значно швидше, ніж пропозиція товарів і послуг. Це призводить до зростання цін, оскільки підприємства намагаються задовольнити високий попит обмеженою пропозицією. Унікальною характеристикою інфляції попиту є те, що вона часто спричинена такими факторами, як зростання довіри споживачів, збільшення державних витрат, низькі відсоткові ставки, які можуть призвести до різкого зростання попиту в різних секторах економіки, а також збільшення експорту.

Інфляція витрат (cost-push) або інфляція пропозиції виникає, коли витрати на виробництво товарів і послуг зростають, що призводить до зростання цін. Цей тип інфляції часто спричинений такими факторами, як зростання вартості сировини, збільшення витрат на енергоносії, підвищення вартості робочої сили, підвищення цін на імпортні товари. Такі зростання у витратній частині діяльності підприємств призводять до підвищення цін на готову продукцію, оскільки виробники намагаються зберегти свою норму прибутку.

Інфляційні очікування (inflation expectations). Інфляційні очікування стосуються переконання економічних суб'єктів, що інфляція продовжить зростати в майбутньому. Це переконання може призвести до зміни поведінки населення, наприклад, можуть розпочатись заклики до підвищення заробітної плати та встановлення вищих цін, щоб компенсувати очікувану інфляцію. Масовість очікувань неминуче призведе до ситуації, коли очікування майбутньої інфляції справдяться. На інфляційні очікування впливають різні фактори: грошово-кредитна політика центрального банку, довіра до контролю над інфляцією з боку населення, фіскальна політика та інші економічні показники.

Воєнний час є суттєвим випробуванням для будь-якої економіки. Під час війни всі три причини інфляції можуть об'єднуватись та посилюватися, що може призвести до серйозних економічних наслідків, порушуючи нормальне функціонування економіки. Таким чином інфляція попиту може бути особливо поширеною під час війни, коли споживчий попит зростає на такі товари, як зброя, боєприпаси та інше військове обладнання. Уряд, збільшуючи військові витрати та впроваджуючи стимули для підтримки військових зусиль призводить до збільшення попиту на товари та послуги. Інфляція витрат також може стати більш помітною під час війни через зростання собівартості продукції та проблеми з постачанням. Крім того, якщо війна ведеться в регіонах, багатих ресурсами, вартість видобутку та транспортування цих ресурсів може зрости. Усе це підкріплюється інфляційними очікуваннями.

Національний банк України повноцінно запровадив режим таргетування інфляції у 2016 році.³ Даний режим являє собою систему грошово-кредитної політики, яка передбачає встановлення центральним банком чітких цільових показників стосовно інфляції, яка залежить від економічного розвитку та особливостей країни. Дана система наголошує на

¹ What Is Inflation? *Reserve Bank of New Zealand*. URL: <https://www.rbnz.govt.nz/hub//media/project/sites/rbnz/files/publications/factsheets-and-guides/factsheet-what-is-inflation.pdf> (Accessed 1 May, 2023).

² Causes of Inflation. *Reserve Bank of Australia*. URL: <https://www.rba.gov.au/education/resources/explainers/pdf/causes-of-inflation.pdf> (Accessed 1 May, 2023).

³ Режим інфляційного таргетування. *Національний банк України*. URL: <http://surl.li/gvprnk> (Accessed 1 May, 2023).

важливості прозорості та підзвітності, а також незалежності центрального банку від політичного втручання. Кінцевою метою є підтримка цінової стабільності та сприяння сталому економічному зростанню (Svensson, 1997, С. 1-2).

Враховуючи вище сказане стає очевидним те, що інфляція є ключовим показником стабільності цін і відображає загальний стан економіки. Відстежуючи цей показник, НБУ має можливість використовувати відповідні інструменти монетарної політики для підтримки цінової стабільності та сприяти сталому економічному зростанню.

Індекс споживчих цін протягом останніх років відображає значну мінливість (рис. 1). Починаючи з 2014 року в Україні спостерігалось значне зростання індексу з піковим, приголомшливим значенням 43,3 % у 2015 році⁴. Дана ситуація відбулася через сукупність факторів, включаючи політичну нестабільність, конфлікт на сході України, девальвацію гривні, нездатність уряду підтримувати фіксований обмінний курс. У відповідь на високу інфляцію НБУ запровадив інфляційне таргетування, почавши надавати перевагу саме обліковій ставці, а завдяки валютним інтервенціям НБУ зумів стабілізувати обмінний курс (Grui, С.8-9 2020).

Рис. 1. Індекс споживчих цін

Джерело: Макроекономічні показники. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/macro-indicators#1> (Accessed 1 May, 2023).⁴

У наступні роки НБУ продовжував запроваджувати режим таргетування інфляції, що сприяло стабілізації економіки та зниженню інфляції. З 2016 по 2019 рік індекс поступово знижувався, а найменше зростання відбулося в 2019 році, коли він зріс лише на 4,1 %.

У 2020 та 2021 роках пандемія COVID-19 мала значний вплив на економіку України. Пандемія призвела до зростання цін на продукти харчування та збоїв у ланцюгах поставок, що вплинуло на купівельну спроможність споживачів. Щоб підтримати економіку під час пандемії, НБУ у 2020 році знизив облікову ставку для стимулювання кредитування та підтримки бізнесу до 6 %⁵. Крім того, уряд вживав заходи для пом'якшення економічних наслідків пандемії через запровадження певних податкових пільг та загалом спрямовував фіскальну політику на допомогу бізнесу через надання кредитів під низькі відсотки. Усе це стимулювало збільшення інфляції.

Вторгнення та окупація частин України рф 24 лютого 2022 року стало однією із найсуттєвіших і разом із цим найжахливішою подією у новітній історії країни. Конфлікт, який почався в 2014 році, призвів до подальшої ескалації, що спричинила безпрецедентні руйнування та людські жертви, бомбардування, обстріли цивільних територій. Крім

⁴ Макроекономічні показники. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/macro-indicators#1> (Accessed 1 May, 2023).

⁵ Облікова ставка Національного банку. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/monetary/archive-rish> (Accessed 1 May, 2023).

гуманітарних втрат, вторгнення також мало руйнівний вплив на українську економіку, яка і без того переживала труднощі через вже триваючий конфлікт і пандемію COVID-19.

З самого початку повномасштабної війни всі дії НБУ були спрямовані на забезпечення роботи банківської системи, унеможливити абсолютну девальвацію валюти та на недопущення критичного відпливу капіталу закордон. У перші дні були впроваджені ключові зміни. Таким чином був зафіксований курс гривні до іноземних валют, тобто відбулася відмова від плаваючого валютного курсу та відхід від режиму таргетування інфляції. Другого червня відбулося підвищення облікової ставки до 25,0 %. На даний момент даний інструмент не відіграє таку ж значну роль як і до війни, але за умови нормалізації роботи фінансової системи, відбудеться повернення до довоєнного режиму таргетування інфляції.⁶ Таким чином саме валютні інтервенції є основною монетарною операцією Національного банку України.⁷ Окрім обмежень на зняття готівки, НБУ почав фінансувати державний бюджет через ОВДП. Також відбулися зміни у небанківському секторі, де було встановлено обмеження стосовно виплат бонусів керівництву та припинено доступ користувачів до інформації про небанківські фінансові установи (Доронцева, 2022).

Інфраструктура. Війна, що триває має надзвичайно-серйозний вплив на інфраструктуру України, вона завдала значної шкоди дорогам, мостам, будівлям та іншій критичній інфраструктурі. Існують різні оцінки стосовно пошкоджень, але можна стверджувати, що як мінімум 30,0 % інфраструктури було пошкоджено або знищено, при цьому вартість таких пошкоджень можна оцінити не менш ніж у 100 млрд дол. США.⁸ Такі підприємства як “Маріупольський металургійний комбінат імені Ілліча”, “Азовсталь”, “Кременчуцький НПЗ”, “Авдіївський коксохімічний завод” та багато інших були пошкоджені, понівечені або є такими над якими втрачено контроль⁹. Такі дії негативно впливають на виробничий потенціал країни. Це призводить до дефіциту товарів і скорочення експорту, що ще більше посилює інфляційний тиск.

Війна також пошкодила транспортну інфраструктуру, що ускладнює переміщення товарів і матеріалів по країні. Це призводить до збільшення транспортних витрат і збоїв у ланцюзі поставок, сприяючи зростанню цін на товари та послуги.

Безробіття. Рівень безробіття в Україні знаходиться на високому рівні, а кількість шукачів значно перевищує кількість наявних вакансій. Крім того, наслідки війни ускладнили підприємцям пошук працівників, що призвело до високого рівня безробіття, який становить близько 25,0–26,0 %, або 3,2 мільйони людей, при цьому у 2021 році аналогічний показник становив близько 10,0 %.¹⁰ Крім того, багато українців мігрували до інших країн у пошуках можливостей роботи, особливо в ЄС. Хоча це допомогло пом'якшити деякі проблеми безробіття в Україні, це також створило нові проблеми. Ринок праці в Україні нині характеризується значними регіональними та кваліфікаційними відмінностями, оскільки багато найбільш кваліфікованих працівників змінили місце проживання або зовсім покинули країну.

В Україні під час війни взаємозв'язок між інфляцією та безробіттям є прямим, хоча як правило, в звичайний час така залежність є оберненою (Крива Філіпса). Внаслідок пошкоджених виробництв та високого рівня безробіття споживчий попит на товари та послуги зменшився, що призводить до зменшення загального виробництва та пропозиції товарів.

⁶ Національний банк України зберіг облікову ставку на рівні 25%. *Національний банк України*. 2023. URL: <http://surl.li/gvppn> (Accessed 1 May, 2023).

⁷ Валютне регулювання та курсова політика в період війни та після перемоги. *Національний банк України*. 2022. URL: <http://surl.li/gvprqс> (Accessed 1 May, 2023).

⁸ Мельник С. Росія знищила 30% інфраструктури України на 100 мільярдів доларів. *Економічна правда*. 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/04/19/685936/> (Accessed 1 May, 2023).

⁹ Гордійчук Д. Які підприємства найбільше постраждали від російських окупантів. Список активів. *Економічна правда*. 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/04/12/685601/> (Accessed 1 May, 2023).

¹⁰ Інфляційний звіт. Січень 2023. *Національний банк України*. 2023. (Accessed 1 May, 2023). URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/IR_2023-Q1.pdf?v=4

Реальний ВВП. У 2022 році реальний ВВП в країні скоротився на рекордні 29,1 %. Дане падіння є найбільш суттєвим за всю історію країни. Вже зазначені вище фізичне знищення інфраструктури та виробничих активів, порушення ринків і ланцюгів поставок, міграція завдали суттєвої шкоди ВВП. Особливо руйнівними стали атаки на енергетичну інфраструктуру. Експорт та імпорт також зменшився. Рівень експорту суттєво постраждав через неможливість морських перевезень, а “зерновий коридор” та наявність залізниць і Дунайського порту лише частково дали можливість реалізовувати експортну діяльність. Імпорт скоротився на 18,5 %, а експорт на 42,4 %. Ситуацію додатково ускладнює значний рівень тіньового ринку, який у 2021 році зріс на 2,0 відсоткові пункти у порівнянні з минулим роком до 32,0 %, а у 2022 році продовжив рости^{11 12}.

Серед найбільш стимулюючих факторів поліпшення ситуації з ВВП можна виділити: фіксацію обмінного курсу, релокація підприємств, часткову зміну діяльності та переорієнтацію підприємств під воєнні потреби, часткове налагодження логістики. Усе це створило необхідний фундамент для відновлення економічного життя та зменшення невизначеності для населення та бізнесу¹³.

Таким чином військові успіхи ЗСУ, заходи НБУ та уряду, а також завзята підтримка міжнародних партнерів не дали справдитися найгіршим сценаріям, а макроекономічна ситуація була стабілізована.

Варто зазначити, що досягнення уряду та НБУ під час воєнних дій є значними, тим не менш протягом усього періоду мали місце певні недосконалості на які необхідно звернути увагу.

1. Збільшення критичної залежності від імпорту. Така залежність провокує виникнення серйозних ризиків стосовно валютної стабільності. У 2022 році вартість імпорту була на рівні 54,5 млрд дол. США, у той же час експорт склав 44,2 млрд дол. США.¹⁴ У найближчому майбутньому даний розрив буде суттєво збільшуватись так як відбудова інфраструктури, підтримання та потенційне відновлення економіки в цілому буде суттєво збільшувати дефіцит торговельного балансу. Таким чином необхідні серйозні інвестиції в розвиток внутрішніх підприємств.

На сьогоднішній день існує ряд програм, таких як: програма “Власна справа”, завдяки якій в українців з’явилась можливість отримати гранти на розвиток бізнесу на 50–250 тис. грн (виділено 1,8 млрд грн на 2023 рік); окрема програма для ветеранів війни на заснування бізнесу; програма “Доступні кредити 5–7–9 %”, що передбачає більш простий доступ до кредитів для малого та середнього бізнесу. Окрім цього варто відзначити Меморандум з МВФ, за яким приріст інвестицій у 2024–2033 роках складе приблизно 40 млрд дол. США. Сума здається суттєвою, але це лише близько 10,0 % для покриття збитків завданою війною. (Данилишин, 2023)

Україні вкрай необхідно зосередитися на розвитку власного підприємництва, залучуючи додатковий капітал, що дозволить зменшити залежність від імпорту та посприє відновленню реального сектора економіки. Вкрай важливо, щоб у майбутньому НБУ почав додатково заохочувати банки надавати кредити підприємствам, що також сприятливо вплине на посилення трансмісійного механізму, через який банк впливає на рівень цін в країні.

Також зниження критичної залежності від імпорту може позитивно вплинути на інфляцію. Зменшуючи розрив між імпортом та експортом, Україна стабілізує свою валюту, що призведе до зниження інфляції, оскільки стабільність валюти та інфляція тісно пов’язані.

2. Боротьба із безробіттям. Високий рівень безробіття в Україні є серйозною проблемою, яка потребує додаткової уваги з боку уряду. Уряд має вжити заходи для

¹¹ Рівень тіньової економіки у 2021 році зріс до 32%. *Finbalance*. 2022. URL: <https://finbalance.com.ua/news/riven-tinovo-ekonomiki-u-2021-rotsi-zris-do-32---otsinka-uryadu> (Accessed 1 May, 2023).

¹² Частка тіньової економіки під час повномасштабної війни зросла. *Interfax*. 2022. URL: <https://interfax.com.ua/news/economic/838316.html> (Accessed 1 May, 2023).

¹³ Коментар Національного банку щодо зміни реального ВВП у 2022 році. *Національний банк України*. 2023. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/komentar-natsionalnogo-banku-schodo-zmini-realnogo-vvp-u-2022-rotsi>. (Accessed 1 May, 2023).

¹⁴ Торгівля-2022. *Міністерство відновлення*. 2023. URL: <http://surl.li/gvpsn> (Accessed 1 May, 2023).

вирішення цієї проблеми. Ключовим способом це зробити є вказаний вище розвиток бізнесу, особливо малих і середніх підприємств, які є основою будь-якої економіки, і можуть створити значну кількість робочих місць. В подальшому уряд має додатково впроваджувати в життя нові програми для створення робочих місць, а також інвестувати в освітні ініціативи.

Позитивний вплив зменшення безробіття на інфляцію може бути неочевидним, однак за умови збільшення зайнятих осіб зі стабільним доходом, відбуватиметься підвищення витрат з боку населення, що стимулюватиме економіку. Таке збільшення попиту та пропозиції може допомогти стабілізувати економіку та ціни, що в майбутньому зафіксує інфляцію на прийнятному рівні.

3. Посилена боротьба з корупцією. У 2022 році Україна зайняла 116 місце із 180 країн світу за Індексом сприйняття корупції, тобто вплив корупції на економічне життя країни є вкрай значним. Не дивлячись на досить низьку позицію України в рейтингу, варто відзначити позитивну динаміку. Вищий антикорупційний суд України розглянув за 2022 рік 49 справ та виніс 37 вироків. Також була ухвалена Державна антикорупційна стратегія та призначено керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури.¹⁵ Однак попереду має бути проведена серйозна робота. Уряду вкрай важливо вживати різні заходи для вирішення цієї проблеми. Забезпечуючи необхідний розвиток антикорупційних інституцій та зміцнюючи судову систему, Україна може зробити значні кроки у напрямку зменшення корупції та покращення верховенства права. Крім того, необхідно працювати із громадськістю, підвищувати її обізнаність та заохочувати викривачів, що також сприятиме успіху. Хоча ці зусилля будуть нелегкими, вони необхідні для побудови більш стабільної та процвітаючої України, як під час, так і після її закінчення (Андрійчук, 2023).

Посилення боротьби з корупцією в Україні може позитивно вплинути на інфляцію шляхом підвищення загальної довіри до України. Коли інвестори впевнені, що їхні інвестиції не будуть під загрозою через корупцію, вони інвестуватимуть більше, що призведе до посилення економічного зростання та розвитку. Крім того, зменшення корупції може призвести до більш ефективного використання ресурсів і кращого розподілу державних коштів, що також може сприяти кращим економічним результатам і зниженню інфляції.

Висновок. Повномасштабне вторгнення РФ в Україну в 2022 році має надзвичайно серйозний вплив на економіку країни, зокрема на інфляцію, яка хоча і була постійною проблемою в останні роки, але знаходилась на прийнятному рівні до розширення воєнних дій на всю територію України. Це стало можливим завдяки політиці НБУ, який у 2016 році запровадив режим таргетування інфляції, наголошуючи на прозорості, підзвітності та незалежності центрального банку від політичного втручання.

Війна негативно вплинула на інфраструктуру країни, спричинивши значні пошкодження доріг, мостів, будівель та іншої критичної інфраструктури. У 2022 році реальний ВВП країни впав на значну кількість 29,1 %, це супроводжувалося падінням експорту, імпорту; дефіциту товарів та збільшенням рівня безробіття.

Заходи уряду та НБУ стабілізували економічну ситуацію в країні, послаблюючи інфляційний тиск шляхом фіксації курсу гривні до іноземних валют, підвищенням облікової ставки, валютних інтервенцій, які стали основним інструментом НБУ. Аналізуючи економічні воєнні реалії України, стає зрозумілим наскільки необхідно зосередитися на зниженні критичної залежності від імпорту, шляхом залучення додаткового капіталу та відновлення реального сектору економіки де це можливо. Для позитивного впливу на інфляцію вкрай важливо розвивати вітчизняне підприємництво, кредитувати підприємства, зменшувати розрив між імпортом та експортом. Також необхідно впроваджувати посилені заходи для боротьби з безробіттям і корупцією. Підтримка розвитку малих і середніх підприємств та інвестиції в освіту можуть допомогти зменшити безробіття та стабілізувати економіку. Водночас постійні зусилля щодо зміцнення антикорупційних інститутів, удосконалення судової системи та підвищення обізнаності громадськості можуть допомогти зменшити

¹⁵ Corruption Perceptions Index 2022. *Transparency International Ukraine*. 2022. URL: <https://cpi.ti-ukraine.org/en/> (Accessed 1 May, 2023).

корупцію та покращити верховенство права. Ці зусилля вимагатимуть відданості та наполегливості, але вони є необхідними кроками до подолання наявних викликів України.

Список використаних джерел.

1. Blanchard O., Cerutti E., Summers L. Inflation and Activity – Two Explorations and their Monetary Policy Implications. *The International Monetary Fund*. 2015. URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2015/wp15230.pdf> <https://doi.org/10.3386/w21726>.
2. Stiglitz J., Regmi I. The Causes of and Responses to Today's Inflation. *Roosevelt Institute*. 2022. URL: https://rooseveltinstitute.org/wp-content/uploads/2022/12/RI_CausesofandResponsestoTodaysInflation_Report_202212.pdf
3. Andrés J., Hernando I. Inflation and economic growth: some evidence for the OECD countries. *Bank for International Settlements*. 1997. URL: <https://www.bis.org/publ/confp04p.pdf> <https://doi.org/10.3386/w6062>
4. Nicoletti. G. Private Consumption, Inflation and the Debt Neutrality Hypothesis: The Case of Eight OECD Countries. *OECD*. 1988. URL: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/012554655282.pdf?expires=1684426900&id=id&accname=guest&checksum=81D43AE2CEA45D6B81C06734EBCA78E5>
5. Pain N., Koske I., Sollie M. Globalisation and OECD Consumer Price Inflation. *OECD*. 2008. URL: <https://www.oecd.org/economy/42503918.pdf> https://doi.org/10.1787/eco_studies-v2008-art4-en
6. Mishkin F. S. Inflation targeting in emerging market countries. *National Bureau of Economic Research*. 2020. URL: https://www.nber.org/system/files/working_papers/w7618/w7618.pdf
7. Bernanke B., Mishkin F. Inflation targeting: a new framework for monetary policy? *National Bureau of Economic Research*, 1997. URL: <https://www0.gsb.columbia.edu/faculty/fmishkin/PDFpapers/w5893.pdf> <https://doi.org/10.3386/w5893>
8. Mishkin F., Schmidt-Hebbel K. Monetary Policy under inflation targeting: an introduction. *Central Bank of Chile Working Papers*. 2006. URL: <https://si2.bcentral.cl/public/pdf/documentos-trabajo/pdf/dtbc396.pdf>
9. Vdovychenko A. How Does Fiscal Policy Affect GDP and Inflation in Ukraine? *Visnyk of the National Bank of Ukraine*. 2018. URL: <https://journal.bank.gov.ua/en/article/2018/244/02> <https://doi.org/10.26531/vnbu2018.244.02>
10. Zholud O., Lepushynskiy V., Nikolaychuk S. The Effectiveness of the Monetary Transmission Mechanism in Ukraine since the Transition to Inflation Targeting *Visnyk of the National Bank of Ukraine*. 2019. URL: <https://journal.bank.gov.ua/en/article/2019/247/02> <https://doi.org/10.26531/vnbu2019.247.02>
11. Shapovalenko N. A. BVAR Model for forecasting Ukrainian inflation and GDP. *Visnyk of the National Bank of Ukraine*. 2021. URL: <https://journal.bank.gov.ua/en/article/2021/251/02> <https://doi.org/10.26531/vnbu2021.251.02>
12. Юрчишин В. Українська економіка почала відновлюватися навіть на тлі війни. Хто і що цьому посприяли? *Mind*, 2022, URL: <https://mind.ua/openmind/20250301-ukrayinska-ekonomika-pochala-vidnovlyuvatisya-navit-na-tli-vijni-hto-i-shcho-comu-pospriyali>
13. Svensson L. E. Monetary Policy and Inflation Targeting. *NBER Reporter*. 1997. URL: <https://web.pdx.edu/~ito/NBERREP2.PDF>
14. Gruel A. Uncovered interest parity with foreign exchange interventions under exchange rate peg and inflation targeting: The case of Ukraine. *Graduate Institute of International and Development Studies*. 2020. URL: http://repec.graduateinstitute.ch/pdfs/Working_papers/HEIDWP14-2020.pdf
15. Доронцева Є. Державне регулювання під час війни: як НБУ адаптував фінансову систему України до нових умов впродовж ста днів воєнного стану. *Вокс Україна*. 2022. URL: <http://surl.li/gvpqq>

16. Данилишин Б. Зростання економіки: за 10 років вийти на рівень 2021 року. *Економічна правда*. 2023. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/04/18/699243/>.
17. Андрійчук А. Громадський контроль обмежених. Як війна впливає на рівень корупції в Україні. *Радіо Свобода*. 2023. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/indeksiv-spruunyattya-koruptsiyi-ukrayina/32248930.html>

References.

1. Blanchard, O., Cerutti, E. and Summers, L. (2015), "Inflation and Activity – Two Explorations and their Monetary Policy Implications", *The International Monetary Fund*, URL: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2015/wp15230.pdf> <https://doi.org/10.3386/w21726>
2. Stiglitz, J. and Regmi, I. (2022), "The Causes of and Responses to Today's Inflation", *Roosevelt Institute*. URL: https://rooseveltinstitute.org/wp-content/uploads/2022/12/RI_CausesofandResponsestoTodaysInflation_Report_202212.pdf
3. Andrés, J. and Hernando, I. (1997), "Inflation and economic growth: some evidence for the OECD countries", *Bank for International Settlements*, URL: <https://www.bis.org/publ/confp04p.pdf> <https://doi.org/10.3386/w6062>
4. Nicoletti, G. (1998), "Private Consumption, Inflation and the Debt Neutrality Hypothesis: The Case of Eight OECD Countries", *OECD*, URL: <https://www.oecd-ilibrary.org/docserver/012554655282.pdf?expires=1684426900&id=id&accname=guest&checksum=81D43AE2CEA45D6B81C06734EBCA78E5>
5. Pain, N., Koske, I. and Sollie, M. (2008), "Globalisation and OECD Consumer Price Inflation", *OECD*, URL: <https://www.oecd.org/economy/42503918.pdf> https://doi.org/10.1787/eco_studies-v2008-art4-en
6. Mishkin, F. S. (2020), "Inflation targeting in emerging market countries", *National Bureau of Economic Research*, URL: https://www.nber.org/system/files/working_papers/w7618/w7618.pdf
7. Bernanke, B. and Mishkin, F. (1997), "Inflation targeting: a new framework for monetary policy?", *National Bureau of Economic Research*, URL: <https://www0.gsb.columbia.edu/faculty/fmishkin/PDFpapers/w5893.pdf> <https://doi.org/10.3386/w5893>
8. Mishkin, F. and Schmidt-Hebbel, K. (2006), "Monetary Policy under inflation targeting: an introduction", *Central Bank of Chile Working Papers*, URL: <https://si2.bcentral.cl/public/pdf/documentos-trabajo/pdf/dtbc396.pdf>
9. Vdovychenko, A. (2018), "How Does Fiscal Policy Affect GDP and Inflation in Ukraine?", *Visnyk of the National Bank of Ukraine*, URL: <https://journal.bank.gov.ua/en/article/2018/244/02> 2 <https://doi.org/10.26531/vnbu2018.244.02>
10. Zholud, O., Lepushynskiy, V. and Nikolaychuk, S. (2019), "The Effectiveness of the Monetary Transmission Mechanism in Ukraine since the Transition to Inflation Targeting", *Visnyk of the National Bank of Ukraine*, URL: <https://journal.bank.gov.ua/en/article/2019/247/02> <https://doi.org/10.26531/vnbu2019.247.02>
11. Shapovalenko, N. (2021), "A BVAR Model for forecasting Ukrainian inflation and GDP", *Visnyk of the National Bank of Ukraine*, URL: <https://journal.bank.gov.ua/en/article/2021/251/02> <https://doi.org/10.26531/vnbu2021.251.02>
12. Yurchyshyn, V., (2022), "The Ukrainian economy began to recover even against the background of the war. Who and what contributed to this?", *Mind*, URL: <https://mind.ua/openmind/20250301-ukrayinska-ekonomika-pochala-vidnovlyuvatisya-navit-na-tli-vijni-hto-i-shcho-comu-pospriyali>
13. Svensson, L. E. (1997), "Monetary Policy and Inflation Targeting", *NBER Reporter*, URL: <https://web.pdx.edu/~ito/NBERREP2.PDF>

14. Grui, A. (2020), “Uncovered interest parity with foreign exchange interventions under exchange rate peg and inflation targeting: The case of Ukraine Graduate”, *Institute of International and Development Studies*, URL: http://repec.graduateinstitute.ch/pdfs/Working_papers/HEIDWP14-2020.pdf

15. Dorontseva, E. (2022), “State regulation during the war: how the NBU adapted the financial system of Ukraine to new conditions during one hundred days of martial law”, *Vox Ukraine*, URL: <http://surl.li/gvpqq>

16. Danylyshyn, B. (2023), “Economic growth: to reach the level of 2021 in 10 years”, *Economic truth*. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/04/18/699243/>.

17. Andriychuk, A. (2023), “Public control is limited. How war affects the level of corruption in Ukraine”, *Radio Liberty*, URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/indeksiv-spryynyattya-koruptsiyi-ukrayina/32248930.html>

Стаття надійшла до редакції: 14.05.2023 р.

Рецензовано 24.05.2023 р.

Опубліковано 30.05.2023 р.